

VOINTA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Pe un an 100 Lei.
Pe jumătate an 50 Lei.
Pe trei luni 25 Lei.

ZIAR DE PROPAGANDĂ NAȚIONALĂ.

APARE IN FIECARE DUMINECĂ SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad,
Strada Vicențiu Babeș Numărul 6

Redeșteptarea conștiinței naționale.

— O broșură incomodă. —

Arad, 5 Noemvrie.

Mișcarea studentescă, care e urmărită cu cea mai caldă simpatie și încredere de întreaga suflarea românească cinstită, nu va putea fi înăbușită cu una cu două. Va fi înăbușită doar atunci, când neamul românesc întreg nu va mai fi capabil de luptă și nu va mai fi vrednic să trăiască. Cei ce pregătesc încătușarea acestei generoase studențime românești, trebuie să știe că, lovind această studențime, lovesc în însuși trupul și sufletul neamului nostru.

Lupta la care s'a angajat toată Românimea cinstită din această țară, e luptă sfântă, pe viață și pe moarte. Vom ieși biruitori sau vom pieri ca neam, dupăcum prevedea marele nostru filosof Conta. Una din două!

Un ziar jidănesc din București aduce știrea, că zilele trecute printre deputați și senatori a fost răspândită o broșură tipărită, imediat după omorul dela Iași, de către marele nostru savant dr Paulescu, profesor la facultatea de medicină din București.

Ziarul în chestiune mai dă următoarele lămuriri:

Cu acești oameni, neamul românesc întreg va fi târât la bara justiției. Dacă acest proces va avea loc, atunci înseamnă că toate jertfele pe cari acest neam românesc le-a făcut de veacuri, cu cei 800.000 de morți din războiul popoarelor cu tot, le-a făcut pentru lăpădăturile aduse de vânturi pe aceste pământuri despre cari am crezut că sunt și vor fi ale noastre.

Broșura d-rului Paulescu care este strigătul de revoltă al întregului nostru neam, a putut fi confiscată; sentimentele românești ale Românilor din această Românie clădită pe atâtea jertfe românești, nu vor putea fi însă cenzurate, înăbușite!

Neamul românesc nu-i dispus să se lase traficat de politicienii lui inconștienți și venali.

— Atâta vorbărie se face pe chestia omorului prefectului de poliție din Iași. Noi le-o spunem bârfitorilor scurt: Și în cauza aceasta adevărul este pe partea dlui și iubitelui profesor Cuza și a aderenților lui, adică a curenților naționaliste. Opinia publică este dătătoare de ton. Ilustrul profesor dl Cuza a muncit peste 30 de ani consecvent doctrinei lui, fără păreche în viața oamenilor politici în timpul mai nou și acum când s'a creat deja o ceată puternică de aderenți — oameni cinstiți și buni Români — foștii lui prieteni și dușmanii lui din toate timpurile se silesc să-i știrbească chiar cu cele mai drastice mijloace autoritatea, dragostea și iubirea de care se bucură în întreaga țară.

Dar nu le va succede!

Curentul internaționalist-umanitarist a nimicit Rusia, cel naționalist a înălțat Italia, Franța și mai în urmă Anglia și numai curentul naționalist fascist va mântui și scumpa noastră patrie și iubitul nostru neam.

Suntem siguri de izbândă!

Broșura d-rului Paulescu, a acestui doctor care este o fală a neamului nostru, a fost confiscată de către Prefectura Poliției Capitalei din ordinul guvernului. Se mai spune că broșura d-rului Paulescu acuză trei generali de trădare de neam. Parchetul de Ilfov a fost sesizat în această chestiune pentru a face cercetări.

O seamă de profesori universitari, printre cari d-nii A. C. Guza, dr. Paulescu, dr. Hațieganu dela Cluj, — se spune — vor fi dați în judecată.

Mișcările studențești vor continua? Un ziar bucureștean aduce știrea că guvernul ar avea informații că se organizează o acțiune de turburări, cu un caracter mai intens și mai violent decât cele de până acum. Zona acestor acțiuni, — după ziarul jidănesc — ar urma să fie: Iașul, Clujul, Timișoara și Oradea-mare.

Cartierul general ar fi Iașul. Nu știm ce-o fi adevărat din cele relatate de ziarul din Sărindar care se sperie, de multeori, ca și calul de propria-i umbră. La tot cazul poroștele lui luda continuă să tremure de groază.

Ce va găsi „Astra” azi la noi?

„Țara noastră cea bogată
Toată-i de străini prădată...”

Cum cobori dela gară,—dacă nu vii în goana automobilului primăriei,—îți face numai decât regretabila impresie, că acest frumos oraș de frontieră e și azi sub vechea stăpânire străină și nu română. Nici o firmă românească nu găsești aici, nici o prăvălie românească, nici o întreprindere industrială românească. Totul e străin, totul e în mâna jidovilor!

Dai să intri în biourile publice ești imediat isbit de o puternică țesătură străină. Atât la Primărie, cât și la Direcția Regională, Administrația Financiară ba chiar în parte și la județ ești primit cu neașa ungurească — în mod oficial...

În fabrici, cum te bagi te primește directorul, jidan-maghiarizat, cu un compliment până la pământ, dând dovezi de adânci sentimente românești... invitându-te la un păhărel cu licheor. (Inginerii, șefii de ateliere și salahorii — toți „specialiști” din Germania).

Nici o statuie ce ar eterniza tradiția neamului românesc. Nici un monument ce ar comemora glorioasele lupte ale ostașilor noștri dela Oituz, Tisa și Mărășești.

Pe străzi abia auzi ici-colo vorbă românească. Teatrele — ungurești —, cafenelele și restaurantele arhitecturate aproape numai de jidovi. Românii mănă prin birturi de a III-a clasă sau stau ghemuiți acasă.

Nici o viață românească, nici o însuflețire patriotică, nici o casină, nici o societate culturală românească. Nici un cor al meseriașilor, nici un cor al tărânilor, nici un grup de diletanți ai artei naționale.

— Ce va găsi dar? Cu ce ne putem mândri?

— Va găsi:

1. Steagul național român pe primăria orașului;

2. Corul lui Lipovan; și

3. Federala cooperativelor sătești din Piața Catedralei. (Iar elevii școalelor postate în rânduri vor striga: trăiască România-mare!).

— Cum numai atât într'un așa mare oraș românesc?

— Da!

Doar meseriași români nu avem (!), și cu cine să faci cor, cu cine să poți executa o piesă teatrală românească? Cui și unde să ții o conferință literară?

Cu cine și pentru cine? Doar acum suntem în România-mare și la așa serbări impozante ca ale „Astre” culturale — e destul dacă scoți stegulețul național pe hudura podului dela casă și-ți pui redingota, jobenul și medaliile...

— Și cu asta ai făcut tot!

Lupta contra corupției în Bucovina

— Un memoriu adresat Regelui —

D-l prof. univ. Radu Sbiera ne roagă să publicăm următorul memoriu prezentat Maiestății Sale Regelui Ferdinand I. de către populația întreagă a orașului Cernăuți, din centru și din suburbii, fără deosebire de naționalitate și confesiune, prin delegația aleasă în marca adunare populară din Cernăuți, Piața Grigore Ghica Vodă Nr. 4. la 19 Octomvrie 1924.

Maiestate!

Populația întreagă a orașului Cernăuți, din centru și din suburbii, fără deosebire de naționalitate și confesiune, proclamând luptă intransigentă și hotărâtă contra corupțiunii, a autorilor și susținătorilor ei, aduce cu inimă curată și în deplină cunoștință, omagii de dragoste, credință și ascultare Maiestății Voastre, simbolul suveranității poporului și al unității și integrității țării, protectorul ordinii și apărătorul adevărului, binelui și dreptății, roagă pe Maiestatea Voastră să binevoiți a lua la cunoștință cererile populației cuprinse în rezoluțiunile anexate, rezoluțiuni votate în adunările populare din 15 și 27 Iulie, 5 August, 28 Septemvrie, 5 și 12 Octomvrie 1924, precum și în declarațiile-protest din 12 August și 10 Sept. 1924 și mai ales în rezoluția-program votată în marea adunare din 21 Sept. 1924, și roagă pe Maiestatea Voastră să binevoiți a Vă pune în cumpănă cuvântul hotărâtor pentru apărarea drepturilor și armonizarea intereselor populației întregi și pentru combaterea corupțiunii spre binele populației, al țării și al tronului.

Cernăuți, la 19 Oct. 1924.

Prof. univ. Radu Sbiera, prof. univ. Teofil Sanciuc-Săveanu, Vasile Săteanu Nicolai Pisarciuc, Franz Kuschner, Peter Kuschner, Mihai Constantinovici, Petru Huber, Ion Cerchez, Stefan Laubach, Filip Ast, Leon Fediuc, Clemens Kuschky, Herman Schatzberg, Dumitru Sliac.

Stimați intelectuali din Arad, nu credeți că gestul Cernăuțenilor ar trebui imitat?!

Spicuri din doctrina națională fascistă din România.

XIV.

Aceasta e situația. Noi am spus-o și o vom repeta mereu. Prea e mare nepăsarea și lășitatea de după război. Salvarea noastră stă în redesteptarea instinctului nostru național și mai ales în întinderea spiritului nostru de rebeliune. Trebuie să încetăm de a mai fi nepăsători și sceptici. Trebuie să ne oțelim spiritul de luptă. Ne trebuie uniunea și solidaritatea tuturor Românilor, nerobiți sau neconrupți. Izbânda noastră stă în unire, cum în desbinare stă peirea noastră.

Vreme de tânguie nu-i. Acuma mai mult ca oricând se cer jertfe mai mari de cele din război. Douăzeci de secole stau în fața noastră să ni-le ceară — să ni-le împrună. Strămoșii noștri s'au jertfit continuu pentru țara noastră. Privească orice Român cum cu o sută de ani în urmă. Pentru a lumina drumul nației sale, a perit acum un secol Tudor Vladimirescu; pentru a-i deschide viitorul, s'au jertfit la 1848 patrioții acestei țări, pentru a-i reda independența au marit bușinici noștri pe câmpiile Bulgariei la 1877. Pentru a o înălța și mări, s'a măcinat în marele război din urmă, floarea tinerimei românești; e vremea să ne redesteptăm. Dacă nu ne mișcăm cât mai e vreme, ne așteaptă zile grele și aum spuneam mai sus: *robia*.

Și dacă prăpădul acesta va veni peste noi, ne vor apuca de gât copiii noștri, ne vor blăstăma străbunii, în plus că noi înși-ne ne vom blăstăma ceasul, în care ne-am născut. Să dăm deci cât mai e vreme afară pe întârziat ordine în casa noastră. Procedura de detaliu se poate vedea în corpul însuși al programului nostru. Să nu ni-se răspundă cu stupidul: *ce va zice Europa?*

Cum bine spunea Child — ambasadorul american dela Roma: Fiece nație, în marginile granițelor sale are dreptul să afirme: *vreau dreptul meu la viață, mai înainte de toate*. De altfel ceea ce voim să înfăptuim noi prin fascism, au realizat-o Sârbii — pe calea simplă a unor chibzuite măsuri polițienești, cu cari au svârlit afară pe toți indezirabilii, intrați în Jugoslavia după armistițiu. Europa? să o ia dracu! Când ne atacă cineva, ne apără Europa? Europa, dacă, îi sunt dragi copiii streini, n'are decât să le deschidă granițele — după ce vom fi svârlit afară pe nepoștii dela noi.

Pentru cei fără țară, cum sunt armenii și evreii, suntem dispuși să admitem principiul *cotei a parte* și să ia fiecare nație, proporțional cu populația un număr din aceștia și noi suntem gata să ospitalizăm creștinește pe cei cari ne rămân nouă în raport cu numărul populației noastre.

Dar ca noi să ținem singuri, din oaspeții aceștia, cât restul Europei întregi la un loc, asta nu e nici drept și nici rațional. Dar apropo de Europa, repre-

zentată prin un lot de politicieni și feudalitatea politică internațională de care vorbeam, Europei acesteia cunoaștem noi două țări, care i-au scuipat în față, cari au pus la dosar tratatele internaționale, cari au svârlit afară pe streinii cari nu le-au plăcut — în fine, cart — își fac gospodărie națională în țara lor în ciuda tuturor convențiilor, a Ligei națiunilor și a clauzei minorităților. Țările acestea sunt Serbia și Turcia!

Și le merge totuș foarte bine și nu le doare nici măcar capul de Europa.

Așa Sârbii au închis școlile și bisericile tuturor minorităților și ale Românilor din Serbia veche și nouă, printre cele dintâi...

Au închis școlile congregațiilor catolice și au trimis pe călugării francezi, cari le administrau, la plimbare; au svârlit afară pe toți streinii indezirabili, intrați dela armistițiu în țara lor...

Ceva mai mult, au mers — până în a lua obligator copiii minorităților la grădini de copii, ce-au creat pretutindeni în satele și orașele cu minorități — unde acești copii sunt sârbizați, înainte chiar de a păși pragul școlii primare. Nu se poate da copiilor alt nume, decât cele sârbești, afișate la toate primăriile și bisericile.

Turcii au mers mai departe svârlind în massă înafară de hotarele lor, nu pe niște simpli nepoștii veniți în teritoriile lor în timpul sau după război, ci pe populația băștinasă a Anatoliei, cum sunt greșii și armenii. Ambele națiuni au ridicat concesiile date la streini. Își fac administrație pur națională, sfidând toate revendicările streinătății, toate tratatele existente și toată Europa.

Dar chiar popoare încercate greu de dezastre naționale, cum sunt Grecia și Bulgaria, au înțeles altfel decât guvernării noastre, interesele națiunii, care primează pe oricare altele.

ȘTIRI DIN MARAMUREȘ

Maramureșul, vechea țară alui Dragoș Vodă, s'a schimbat cu totul, astăzi nu se mai cunoaște că a fost un cuib românesc chiar sub era maghiară, astăzi a ajuns adevărată Palestină din Țara Românească. Jidanii prin monopolurile lor de corupție și sacrificii bănești, stoarse de pe spatele bietului țărân, au ajuns să domineze toate bunurile Românilor.

În Vișeu-de-sus Românii au fost despropriați de munții lor acoperiți de brazi și pini — și improprietăți jidanii. Aceasta s'ar putea face în România-Mare? Nu! Dar fiindcă e dominație jidovească — se poate.

Contrabandele se țin lanț când cu aur, când cu argint, când cu vite și cereale. Ale cui credeți că sunt contrabandele și cine le săvârșesc? Contrabandele sunt vitele, aurul și cerealele cumpărate dela Români de către jidani și pentru trei-patru pahare de harină și câteva vorbe lingușitoare Românul e corupt fiindu-și viața și averea și cinstea în serviciul jidanului, trecând în contrabandă orice țărâna jidanului; nu vorbesc de toți Români, ci numai de acei jidoviți și de cozile de topor, căci și printre Români din Maramureș se găsesc mulți, foarte mulți, poate mai mulți ca în

alte ținuturi, care luptă pentru salvarea Românișmului.

Bunăoară cum neoașul de Român Manolache Zaharia prinzând firul marilor fraude de cereale din Sighet, a denunțat pe jidani Stern Fischer, Friedman Abraham și pe câteva bănci cari au cumpărat 6000 vagoane cereale din județele Ialomița, Buzău și Râmnicul-Sărat. Cumpărăturile le-au făcut în numele Maramureșenilor și tot în numele lor au făcut demersuri către direcția gen. a CFR. ca să se îndure să le reducă taxa de transport până la Sighet cu 50 la sută.

Direcția generală CFR, știind că maramureșenii duc lipsă de cereale și sunt oameni săraci și pentru ale veni în ajutor, a făcut și acest hatar. Dar lepra spurcată jidovească, văzându-și cerealele în Sighet, în loc să le dea populației cu un preț redus, a găsit de cuviință să vândă populației porumbul cu 800 lei sută de kg, măcar că ei îl cumpărase cu 4-430 lei kg-mul. Deci e lucrul justiției pentru speculă.

Dar ce e mai dureros, că jidanii au trecut în Cehoslovacia cerealele cele mai multe, nu le-au depozitat sau să le fi vândut maramureșenilor nenorociți în numele cărora au căpătat jidanii favorurile pe CFR.

În urma anchetei făcute de dl C. Comșa șef al serviciului special de siguranță din Sighet și a doi secretari generali, unul dela Direcția generală CFR, și alul dela Direcția generală a vâmlor au constatat că statul a fost frustrat cu frumoasa sumă de peste 8 milioane lei, bani ce au intrat în buzunarii perclunilor. Se zice că jidanii și băncile jidovite au primit o amendă de 50 milioane lei. Să dea Dumnezeu ca aceste 50 milioane lei să intre în vistiera țării, dar tare mă tem că perclunații vor întoarce surubul și acei bani vor rămânea tot în pungile lor.

Dormiți, fraților, dacă vă dă mâna și lăsați pe perclunați să ne distrugă și să-și bată joc de noi în țara noastră, care s'a făcut cu sângele a opt sute mii viteji. Z. M.

Se poate una ca aceasta?

Cursurile școlii de notari din Lugoj s'au început cu data de 13 Octomvrie 1924, unde sunt 40% Români, 50% Maghiari și 10% Jidani; deci iată cum vrea să-și administreze comunele prezentul parlament?

Ce va fi atunci când administrația comunelor va fi ocărmită prin jidani?

Cum se vor mulțumi popoarele cu acești sugători de sânge ai creștinilor?

Altceva mai curios este faptul, că în una din zilele trecute s'a prezentat un băiat al unui țărân din jurul Aradului pentru a fi admis la școala de notari, tot atunci s'a prezentat un jidan cu aceeași calificare ca și a bietului român, și iată o crimă, Românul a fost respins și jidanul admis, cu toate că nu posedea limba română.

Când colegul jidan este întrebat de colegii creștini: Dle coleg, matala nu faci însemnări după explicații? Răspunde în o românească stricată, că el și dacă nu știe va trece.

Iată deci cum sunt tratați Românii în țara lor, ca fratele Serendian din jurul Aradului.

Se impune o anchetă în cauza aceasta rușinoasă.

A apărut Numărul 2 din bibliotecă „Fasciei Naționale Române”:

„DUREREA NEAMULUI”
versuri de Iustin Ilieșiu.

Se află de vânzare la autor: Cluj str. N. Iorga nr. 2 și la Redacția noastră.

ROMANI!

In numerile precedente ale ziarului Vi-s'a vestit înființarea unei bănci în orașul Arad.

Fascia Națională Română văzând necesitatea aceasta, a hotărât ca banca să se înființeze — numindu-se „Banca Românilor” — în cel mai scurt timp posibil și să dea tot sprijinul de lipsă la înființarea cooperativelor de producție în primul rând, cari în străinătate au dat rezultate atât de bune.

Voim ca tot prin bancă să se sprijinească atât comerțul, cât și industria română; meseriașii și țăranii români. Voim ca Românii să aibă un izvor de sprijin; voim ca rodul muncii voastre să fie al vostru și nu al lipitorilor.

Avem multe bănci, dar ale cui sunt și ce folos aveți pe urma lor? Dacă cereți vre-un ajutor dela vr'una din ele, căpătați, — numai cu interese de speculă, dar mai totdeauna sunteți respinși.

Banca aceasta, care se va înființa este a voastră, pentru voi se înființează și nime nu se va putea îmbogăți, doar este izvorul de ajutor al mulțimei lipsite.

Incepem cu un capital mic, deocamdată se vor emite numai 2000 acțiuni, prețul uneia este 500 lei, total 1 milion. Deci se dă puțină fiecăruia om sărac să semneze acții după putere, având și înlesnirea de a plăti acțiunile în 3 rate. La rata primă se mai adaugă 20 Lei de acție pentru speșe.

Invităm pe toți aceia cari voesc să semneze acții, ca prin scrisoare să ne anunțe aceasta până la 30 Noemorie a. c. arătând și numărul acțiunilor, ce voesc să le cumpere. Totodată se va vărsa tot până la această dată, adică 30 Nov., și rata primă (30% din capital plus 4% după capital, spese la „Banca Victoria” Arad în contul „Banca Românilor” din Arad.

Membrii noștri vor semna lista care se află la șeful organizației din acea localitate.

Dupăcum vedeți, am început o luptă grea, dar nădăjdum că cu ajutorul lui Dumnezeu și al vostru vom ajunge acolo unde trebuie.

Fraților, banca aceasta este numai a noastră a Românilor; fiți la înălțimea chemării voastre, nu stați pe gânduri, ci arătați streinilor că Românul este stăpân în țara lui și poate să facă și el lucruri mari. Aveți copii, pe cari nu trebuie să-i lăsați pe drumuri; gândiți-vă la ziua de mâine și nu uitați proverbul bătrânilor noștri: „Adunați bani albi pentru zile negre”.

Aceste sunt sfaturile pe cari le primiți dela conducătorii voștri. Și aici trebuie să fim împreună cu mic cu mare, jurământul depus ne leagă până la moarte și la bine și la rău.

Înainte voastră s'au închinat toate greutatele și acum această jertfă ce este pentru voi oameni încercați? Cu fruntea ridicată să mergem înainte și putem fi siguri de izbândă.

Cu Dumnezeu!

FASCIA NAȚIONALĂ ROMÂNĂ.

Cultura Ardealului

Reverendissimului Domn

Dr. FRANCISC MONAY

șeful ordinului minorit

din ARAD

Mă închin cu tot respectul bisericii, pe care o reprezinti, știind bine că este o instituție bisericească — culturală. Insa D-Ta nu ai scris în Aradi Hirlap ca reprezentantul acestei biserici, ci te-ai făcut, că luminezi cu făclia istoriei trecutul aproape bimilenar al Ardealului și afișându-Te de maghiar, cu cartea lui Domenici Sestini în mână ai căutat să dovedești superioritatea culturală a maghiarilor față de noi și deci fidel elev a lui dr. Ioan Karacsony (Történelmi jogunk ezer éves hazánk területi integritásában) per rabulisticam susții urbiet orbi, că nu suntem ch-mați a domina aceste locuri moștenite dela strămoși, lucrute cu sudoare și sânge până zilele de azi. Creadă lumea că noi nu am creat cultură, că nu suntem element de cultură. Reverendissime! E drept, nu noi am creat cultura ardeleană, indicată în cartea lui Sestini, dar nici maghiarii, și de ar fi creat-o ei, nu ar fi spre rușinea noastră. Cunoști D-Ta situația politică-socială a celui *mánunchu* de popor roman, rămas aici, știu D-Ta, că am avut să suportăm cei remași în Dacia Trăiană năvălirea tuturor barbarilor inclusive a ungurilor și turcilor, „a căror plăgi fatale și azi le mai simțim”, că cu toate acestea am rezistat, ne-am plămădit de nou în națiune și biruind toate asupririle am ajuns treptat la unirea națională de azi. Am rezistat în conștiința *originei* noastre, ne-am constituit în cea ce suntem prin forța inerentă *rasei* noastre — prin *germenul cultural*, care dacă are prilej, se desvoltă, progresează, crează cultură materială și intelectuală. Nu noi am creat așa dar cultura materială văzută de Sestini, dar am creiat cultura sufletului fără pereche doar în lume, cultura dușoșiei creștinești, care nici azi nu se răzbuună pentru asuprirea milenară, pentru barbariile fără pereche ale fiilor nației D-Tale în proximele timpuri. Ai auzit de moartea groaznică a lui Ciordaș, Filip, Bolcaș, Leucuța, Popescu? Dar de Horia și soții săi? Căci vezi D-le și aceste sunt dovezi de cultură și oare ce ar fi zis Sestini, dacă ar fi putut auzi ceva despre aceste documente de cultură.

Reverendissime aceste sunt adevăratele documente de cultură — nu cea materială numai. Și Dvoastră, așa se vede, pentru suflet numai aceste le-ați păstrat — bineștiut fiind, că cultura materială a Ardealului și a fostei Ungarii au creat-o *germanii* lui Ștefan cel Sfânt, și lui Geiza I și II, ai lui Andrei II și așa mai departe. Ori D-Ta n'ai învățat într-o Ungarie de oarecând? E drept apoi că nu noi am scris Iliada, Odissea, Nibelungenliedul și nici multe multe alte epopee, dar dacă D-Ta ai avea idee de imensa bogăție a bazmelor, legendelor, tradițiilor, a baladelor poveștilor poporului nostru, carise adun într-una, te-ai convinge, că aceste cuprind în sine un material pentru cea mai grandioasă epopee.

Ai auzit D-Ta, că în colindele noastre poporul român remas în Dacia a păstrat amintirea dureroasă împăratului Aurelian (Leru-mi Doamne), care a ordonat evacuarea Daciei Traiane de legiuni? A avut dară conștiința vecinică a originii sale romane și pentru aceasta a avut tăria rezistenței sale etnice. Nu putea să renunțe nicicând la originea de popor falnic roman care era chemat „*parcere subiectis et debellare superbis*”.

Cunoști D-Ta Reverendissime colecțiile admirabile de lucruri de mână ale *țărancilor* noastre, cunoști D-Ta acel stil frumos de arhitectură creat de arhitecții *noștri* — le cunoaștem numele din veacurile trecute în Moldova și Muntenia, căci în Ardeal sub stăpânirea „bine cuvântată”, maghiară abia știau cetii oarecând preoții, însă, când propaganda catolică atrase pe câți-va români în sânul ei și românul putu să învețe carte, dintre cei mulți se născu acel trias divin — Clain, Șincai și Maior — care fu podoaba

culturală a vremilor sale. Aici să nu confundăm Roma cu unguri și să nu zici, că ne-am ridicat prin patronarea ungurilor.

Ai auzit de cronicarii vechi din Moldova și Muntenia, cari scriind trecutul și prezentul nu uitau nici unul să accentueze cu mândrie originea sa romană, deși nu aveau să discute cu Roessler, Hunfalvy și cu alți „istorici” de convingere potitică și seduși de unele fenomene filologice neînțelese de ei în urma necunoașterii extensiunii reale a imperiului roman în Orient. Ai cetit D-Ta apologia eroizmului românesc în carte a *vrăjmașului* nostru, Dugloss, care servește de izvor și pentru Ungaria de oarecând. Ai cetit pe Bonfini, acel istoric cărturar dela curtea lui Matia, care cunoscând poporul român a zis, că plus *propter linguam, quam propter vitae incolamitatem certasse videtur*. Cu alte cuvinte în decursul veacurilor aflăm dovezi de conștiința și de afirmarea originii noastre, cari în conștiința a-

cestea am scuturat jugul fanariot, rămânând să mai scuturăm moravurile fanariote, pentru căm nutrim atăta scârbă toți românii. O vom face și aceasta după ce se va spulbera mai înainte atmosfera războiului pus la cale de Unguri și aliații lor. Reverendissime! Încă nu sunt 50 de ani decând a scăpat România de Turci și oricum a fost, dar lumea, care a cunoscut trecutul țărilor române, a fost nălmădită dd progresele acestui timp scurt și nu vor mai trece 50 de ani și zic de nou — orice și oricum va fi, vom surprinde lumea de nou cu progresele noastre culturale și materiale, căci printre toate ticălașiile politice acțiunează în noi sentimentul demnității naționale române, vom da lumii aceea garanță de capacitatea de scăpăm păământul nostru, cași strămoșii noștri. Iar până atunci, dacă ai binevoit, să abandonezi axioma filosofului „nosce te ipsum”, cel puțin caută să ne cunoști pe noi înainte de a scrie despre noi. I. C.

Victimele traficantilor de pașapoarte.

O scrisoare a unui Român din Baranguila (Columbia).
— 20,000 Lei pentru un pașaport. — Români muritori de foame în Columbia și Mexico.

Publicăm mai jos o scrisoare a unui român, George Bursan, care a căzut victima traficantilor de pașapoarte din București.

Scrisoarea a fost expediată din Baranguila (republica Columbia, America de sud).

Baranguila în 12 Sept. 1924.

Dorile frate Ioane și cumnată, „Prin această epistolă viu a vă face cunoscut despre mine al tău frate și cumnat că mă aflu aici în Baranguila în Republica Columbia într-o stare foarte mizerabilă și tristă. Eu de acasă am plecat în ziua de Sf. Gheorghe încă cu 6 săteni dela noi și restul din alte sate, în fine cu toți românii am fost 53 de persoane, am fost angajați cu unul din București Nicolae Filipovici Minageriu (?) la societăți anonime de petrol din România. El ne-a făcut pașapoartele la toți de străinătate și viza canadiană să trecem în Canada și Statele-Unite să vindem niște acțiuni de petrol ale societății în străinătate cu Filipovici împreună. Incredere am avut mare că în felul acesta trecem în Canada, că tot el a mai făcut pașapoarte la mai multi români și lui Spiridon, lui Lamente și lui George al Mării și toți au avut norocul de au trecut acolo. Dar noi am fost cei mai nenorociți că n'am reușit să trecem. Am venit până în Franța cu toții și Filipovici cu noi. Și nu știm din ce cauză s'a încurcat afacerea că el Minageriu Filipovici s'a întors din Paris iară la București, iară pe noi ne-a lăsat în Cerburg (Cherbourg N. R.), la o companie de vapoare și apoi de la el din București ne-a tot trimis telegrame cu fel și fel de amănări și promisiuni că pleacă în săptămâna asta, ba în cealaltă, până ne-a ținut mai mult de două luni în Cerburg (Cherbourg N. R.) Iar după două luni ne trimite o epistolă din București ca nu mai putem trece în Canada sa plece care unde ar voi. Și așa oamenii s'au împrăștiat unii s'au întors acasă și am aflat că la cei ce s'au dus acasă le-au dat banii înapoi. Acuma nu pot să știu până ne vin cărți de-acasă că nouă la care nu ne-am dus acasă mai ne dau ceva sau ba. Dar el în scrisoarea de la București a promis că la toți ne dă bani.

16 țărani lăsați pradă mizeriei

Iar o parte din oameni au rămas prin Paris, așteptând după bani din America tot înainte să meargă. Iar noi 4 gridani, 4 părâieni și restul din alte sate până la 16 persoane, laăștia la toți le-au venit bani din America și ne-am hotărât cu toții că tot e mai bine să mergem înainte, dar până în prezent ne-am înșelat cu firea, că am nimerit foarte rău. În Paris, după ce ne-am hotărât să mergem înainte, am fost pe la toate consulatele și n'am

putut să căpătăm nici o viză pe pașapoarte ca să trecem oceanul din Europa.

Și mai pe urmă ne-am dus la consulatul columbian și ne-au pus viza de Columbia pentru 7 dolari pentru fiecare pașaport și ne-au recomandat că Columbia e o țară bună și căpătăm de lucru ca și în America și bani tot la fel cu cei americani.

Suferințele cumplite ale
Românilor din Columbia

Într-adevăr că banii sunt tot la fel cu cei americani, dar sunt în piele de câine; că numai comercianții joacă și populația stă să piară de foame, dar alte promisiuni, toate au fost minciuni și din partea consulatului columbian din Paris. Că de lucru nu căpătăm, nici pe mâncare, de murim de foame aicea și de căldură și de o mizerie nemai pomenită în alte țări. Că eu am fost în război vre-o 6 ani, dar așa o mizerie și o inimă ruptă de supărare ca aicea, n'am avut. Văzând că trec zilele ca lunile și nu căpătăm ajutor din America, de unde am cerut.

Mai departe, vei ști că ceilalți români afară de gridani, la toți le-au venit bani din America, după primele scrisori și au plecat spre Mexic și astăzi mai pleacă vre-o 5 persoane tot la Mexic: 3 părâieni, 1 din Beclean și 1 bănățean. Spre Mexic, ei s'au informat dela niște italieni, la italieni le-a venit cărți din Mexic, dela niște neamuri, și le scrie ca să se ducă acolo, că e bine în Mexic și cu timpul poate să treacă și în Statele-Unite...

... Pe lângă datoria care ți-am scris-o în dolari, mai sunt și 20 mii lei care m'a costat pașaportul...

(ss) George Bursan

Banca Aleman, Antigueno Baranguila (Republica Columbia.)

S'ar putea altfel?

Auzi Nișescule ce naiba cu tatăl tău domn așa mare și totuși se demite să facă pungăși de așa multe milioane? Ei vezi ce hăbăuc ești tu, nu-ți dai seama că un domn mare trebuie să și fure în mare și apoi să mă vezi pe mine ce smecher am să fiu, căci ști zicala Românului „din drac pui că altă nu-i.”

Bravo! Așa se cugetă copiii pungășilor de azi, „faini” feciori!

IUBITE ABONATI!

Ne-ai cetit gazeta? Nu o arunca, Ci o dăruiește la o rudă-a ta; Sau la un prieten, s'o vadă și el. Lui îl faci un bine, gazetei la fel.

Se zice:

Că un mănunchi de tineri fără parale, a înaintat o cerere Ministerului muncii, ca să aprobe o colecție pentru adunarea sumei necesare pentru depărtarea emblemei Ungariei de pe Palatul administrației financiare. Aceasta, pentru că au fost informați, că Administrația financiară nu dispune din bugetul Statului de 1000 lei, cât ar fi necesar în acest scop. Lăudăm inițiativa patriotică a tinerilor. Despre organele economisitoare ale lui Vintilă ce-am putea zice?...

Că guvernul de când cu panamaul ordinară a pașapoartelor, și-a dat seama, că dacă și astfel de funcționari trebuie să fure ori înșele, nepunând (?) trăi din leafa lor, cu atât mai vârtos sufăr funcționarii mici, cari sunt cinstiți și de multeori nici pe lângă cea mai mare bunăvoință n'ar avea ce fura, deci a hotărât să urce salariile tuturor funcționarilor cu 150%. Se poate? Noi nu credem!

Că la uzinele comunale este condusă de un domn Kaufman, absolvent a școlii de industrie metalurgică, deși par'că conform regulamentului ar trebui să fie un inginer. Oare nu se găsește pentru acest post nici inginer și nici măcar Român, că durere acolo nu prea avem Români și și cari sunt nu vorbesc bucurios românește. Aud!

Că pasagerilor cu pașapoarte românești adeseori când trec granița venind din Jugoslavia, nu li-se redau pașapoartele până nu cumpără cu sute de lei bilete... de concert, teatru pentru reprezentații ținute cu multe săptămâni înainte. Iată încă un mijloc de speculă. Oare unde mama dracului sunt comisiile pentru speculă.

Că în afacerea cu colonizările celor refugiați din Chitighaz, Giula și jur criterii îndreptățiților nu a format — cum trebuia legal — titlurile de drept a celor competenți, ci — un monstruos chef ce s'a lungit până târziu după revărsatul zorilor așa încât familiile celor, cari chefulau, neștiind nimic de ce se petrece, căutau desperați „copii” cari se cam impluseră de suc podgorean.

Bucovina pângărită.

În Bucovina, locul unde se află mormântul lui Ștefan cel mare, unul, care a fost un adevărat creștin, care a zidit atâtea biserici și mănăstiri, este astăzi pângărit de jidovi hoinari, care au coborât ca omizile din Galiția, și s'au așezat pe plaiurile dulcii noastre Bucovine, unde după ce au acaparat întregul comerț și în special industria lemnului și care au început distrugerea sistematică a pădurilor de pe acolo în ultimul timp au început și atacarea populației românești, lovind cu cuțitele pe inimosul român studentul Popescu, care a căzut ca un martir atâtea timp închis în închisoarea Văcărești.

ȘTIRI DE TOT FELUL.

Un nou complot terorist la Iași? Ca o urmare a mișcării votate de marele colegiu se înregistrează în mod oficial faptul că mai mulți profesori universitari au primit scrisori cu emblema „Cruci încârligate”, prin cari li se face cunoscut că vor fi suprimați ca și fostul prefect Manciu.

Deasemeni mai mulți șefi de autorități și fruntași ai vieții publice din Iași au primit scrisori de amenințare cu moartea.

În legătură cu acest fapt putem anunța că în ultimul timp un grup de 29 fasciști terorști s'au întrunit într'un sat din munții bucovinei, în regiunea Câmpulungului, unde în urma constăturilor avute au hotărât să comită 29 asasinat. Ei au depus un jurământ și s'au făcut o listă urmând ca fiecare membru al acestei conjurații să suprimă câte un personaj indicat pe această listă.

— Dșoara Viorica Burdan din Ineu și dl dr. Liviu Hălmăgian medic în Arad, s'au logodit în 25 Oct. 1924. — Sincerele noastre felicitări.

— Din Rodna-Veche ni se scrie că au voit să-ne trimită o telegramă în care se aduceau elogiul Dlui Zelea Codreanu stegarul purificării și se striga cuș jidanilor și jidăniților, dar a fost respinsă din ordin superior.

— V'am fost promis că vă vom spune ceva „chestii de salon”. Vi-o mărturisim însă că ne este greață de cele auzite, cari conțin atâta murdărie că ar fi imposibil să nu murdărim și ziarul cu ele. Dame de elită, băieți tineri...

Jidanii în armată. La Cooperativa Cercului Militar din Iași, sunt numai jidani cari fac termenul redus de armată, în haine civile. Rugăm pe dl Comandant al Corpului IV. armată a lua măsură contra acelor cari permit asemenea fapte revoltătoare!

Profesorul Ion Zelea Codreanu a fost suspendat din învățământ, pentru că e antisemit.

Ziarul „Unirea” din Iași a fost oprit de Poliția din Iași să fie pus în vânzare. E ziar naționalist, iar guvernării cari subvenționează ziarurile minoritare (iredentiste sau comuniste) n'au nevoie de ziare românești mai presus de toate.

Obște din Talpoș. În comuna Talpoș rămânând o rezervă de pământ nearendată la țărani de vro 700 iugăre, s'au luat dispozițiuni să se facă o obște.

Corifeii obștei sunt: Lazar Florea primar, Ludovic Lezar și Gheorghe Tirlă, oameni certati cu justiția deoarece în anul 1907 au fost condamnați la câte un an închisoare. La favorizați s'a dat mai mult pământ din aceasta Obște decât acelor cari erau avizați la acest pământ.

Are Dl Consiliu al județului Arad cunoștință de faptul că s'a încasat de fiecare iugăr 200 de lei în total 140.000 Lei și știe Dl Consilier ce s'a făcut cu suma aceasta frumoasă.

„Cuvântul Iașilor” la Oradia-Mare. Autoritățile centrale au fost informate că la Oradia-Mare un grup de studenți au răspândit ziarul „Cuvântul Iașilor”.

Poliția, se zice, ar fi confiscat ziarul răspândit.

„Datina”. Cetitorilor noștri le recomandăm cu toată căldura frumoasa revista literară și socială „Datina” care apare în orașul Turnu-Severin, Strada Decabal 52 b.

Între multe reviste din țara noastră scrise în românește de jidani și jidoviți, „Datina” e o revistă românească scrisă numai de adevărați români.

Turcii și Tatarii din Dobrogea pleacă... Turcii și Tatarii din Dobrogea își vând tot ce au și pleacă în Turcia. S'au săturat și cum s'au săturat și Românii de administrația românească. Cu cine îi vom înlocui pe acești pacinici și buni cetățeni cari pleacă?

Cu Românii? Dar de unde Români când aceștia sunt traficați ca vitele de soții dela „Petrul Național”?

Cetiți și răspândiți ziarele:

**VOINȚA POPORULUI
CLUJUL ROMÂNESC**

Fondul moral al presei minoritare.

Cine subminează țara? — Istoricul unui cameleon introdus în presa minoritară din Timișoara. —

— Urmare și fine. —

Gabriel Sarkany este una dintre cele mai caracteristice caricaturi ale gazetărilor mănuitori de foarfeci din provincie. Nu scrie sub imboldul sentimentelor nici mănât de vre-o schinteie dumnezeiască, ci numai fiindcă simte o plăcere perversă să-și vadă numele tipărit. Sub orice articol, chiar și sub câteva rânduri își pune iefinul său nume. Criticele sale artistice și muzicale sunt cele mai amuzante subiecte pentru revistele umoristice.

Scriitorii, actorii și artiștii nu-l iau în serios, — dar nici publicul nu-l face mai multă cinste. Pentru ei faptul acesta n'are importanță. E încă foarte mulțumit dacă se ocupă cineva de el.

Reproducând și combătând cele scrise de „Universul”, revista „Toll és Tör” scrie:

Până aci „Universul”; la toate acestea o singură observație avem

N. Suciu. Coroi-Sânărtin. Vă espedăm regulat ziarul. Dumnezeu este cu cei buni.

G. H., Șieldu. Dă-i pace deocamdată.

S. C. Socodor. Vină la noi la redacție și vom vorbi personal.

I. C., Gal. Otava din chestie e cum o iei pe drumul Curticului dealungul în livezile Ghiliniului. Poți merge acolo ori când că-i pustiu tot. Iar Orava din islazul Spitzer zice economul-firezar că ar fi furat-o găienii. Se poate? Vom vedea.

N. B. în Chișineu. Am dosare întregi despre d-nii preoți Codrean și Bujor. Poate și pe d-ta te vom surprinde. Mulțumite pentru bunăvoință.

de făcut. Nu vă temeți, Sarkany nu e iredentist și nu e ungar. E o caricatură cu mult mai lașe și cu mult mai josnică a gazetărilor de provincie ca să se poată gândi la așa ceva. Nu. Sarkany e tipul pe care l'am descris în atâtea rânduri, cu câțiva ani în urmă; transfugul ordinar care-și schimbă convingerile după cum o cere împrejurările și situația. Sub regimul maghiar era cel mai mare ungar, pe timpul ocupației sârbești cânta psalmi de laudă la adresa sârbilor, iar sub stăpânirea românească s'a scaldat în belșugul indulgenței autorităților românești. Astăzi semnează Gavrilă Sarkany cu a fără accent unguresc. Dacă Timișoara ar ajunge vre-odată sub regimul hotenților, Sarkany ar deveni hotentot de cea mai bună rasă. La el totul se schimbă însă numai limba așezată în aparatul vorbirii rămâne totdeauna aceeași.

JUDECĂTORIA OCULULUI ȘIRIA SECȚIA CF.

Nrul 2014—1924 cf.

Extract din publicațiune de licitație.

În urma cererii de executare făcută de urmăritor Victoria Inst. de credit și economii contra urmăritului Hălmăjan Petru.

Judecătoria a ordonat licitațiunea judiciară execuțională în ce privește imobilele situate în comuna Măderat circumscripția judecătorei ocolului Șiria cuprinse în cf. a comunei Măderat nrul protocolului cf. 835 nr. de ordine A. I. 3. nr. top. 3458—81. Casă, grădină și curte, prețul de strigare 10.000 Lei nr. de ord. A. I. 4 top. 3462—1839. Arabil preț de strigare 200 Lei. A. I. 2 și top. 3461—1806 vie preț de strigare 10.000 Lei, pentru încasarea creanței de 3500 Lei, capital și accesorii. Apoi Beamter Edmunda de sub C. 25 în sumă de 4258 Lei 35 bani și sub C. 31—32 în sumă de 599 Lei 30 bani, apoi Vaneu Rozalia n. Toma sub C. 27 în sumă de 5000 Lei și C. 30 în sumă de 599 Lei 30 bani suma de declarări ca aderent.

Licitațiunea se va ține în ziua de 6 luna Decembrie anul 1924 ora 11 a. m. la casa comunală a comunei Măderat.

Imobilul ce va fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic de cât jumătate două treimi din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în număr sau în efect de cauție socotite după cursul fixat în § 42 legea LX. 1881, sau să predea aceluiași delegat chitanța constatând depunerea, judecătorește, prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație (§ 147, 150, 170, legea LX. 1881; § 21 legea XL. 1908).

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat de cât cel de strigare este dator să întregească imediat garanția — fixată conform procentului prețului de strigare — la aceiași parte procentuală a prețului ce a oferit. (§ 25. XLI. 1908).

Data în Șiria la 24 luna Iunie anul 1924.

Dr. Kis mp. jude.

Între altele la ancheta dela Cernăuți jidanul Mayer Elnor zice: (după ziarul Dimineața).

Evreii sunt un popor pacinic.

La noi, (Unde în Palestina) Dl Cuza s'a putut plimba neturbat pe străzi și pe când ni se spăgeau geamurile, noi nu ne-am atins de nimeni.

Vedeți dar că jidanii consideră Cernăuți ca făcând parte din imperiul jidovesc.

Probabil că Dl Inspector general n'a înțeles în momentul acela expresia jidanului, căci cu siguranță nu mai promitea pe cei 100 jandarmi.

Să vadă toată lumea că ei cer armată cu plată pentru ca să le păzească orașele, pe care le-au jidănit, făcând astfel marele imperiu jidovesc.

Este ultima rușine ce o suferă poporul românesc să fie, atacat banditește cu cuțitele, în chiar propria sa țară, și apoi să li se dea tot lor concursul atât al autorităților cât și al armatei.

S. dela Jiu.

Țara se deșteaptă.

Eri în 5 Noemvrie s'a ținut adunarea generală a Asociațiunei culturale arădane. Această asociațiune, care decând a existat s'a purtat foarte bine, a fost liniștită „n'a făcut nimic” a fuzionat cu „Astra” și îndată s'a și înmănat în Arad un despărțământ al „Astrei”.

Comisia care a fost încredințată cu candidarea oamenilor vrednici de a se pune în fruntea despărțământului — am vrea să știm care membru al acelei comisii — a propus de președinte pe Dl Dr. Márkus, directorul Băncii Românești.

Mare a fost mirarea tuturor, fiindcă după noi acest om și ca capacitate financiară este 0, cece s'ar dovedi de sigur, dacă n'ar fi directorul băncii respective, care parcă merge de sine, cu dela sine putere și prin ea însăși, nu atât la îndrumările Dlui director, că doară sunt — cunoaștem noi — și alte capacități răsărite numai eri și fac afaceri, da încă ce afaceri.

Ei dar ce voiam să spunem este că acest domn nici pe terele cultural nu-l capacitate mai mare decât 0 și totuși ar fi primit să fie ales — n'a protestat deloc — de director al despărțământului Arad al „Astrei”, (poate numai ca să mai aibă un post de director.)

Membrii însă au propus (contra dorinței comisiei) pe Dl Dr. Botiș, vrednicul director al seminarului teologic pedagogic, la cece Dl dir. Marcus a și părăsit — poate indignat — sala, nemai sperând măcar că da dacă va reuși. Știa că noi toți grijim să nu se fure urnele și natural a fost ales cu mare majoritate de voturi de președinte și director al despărțământului Arad Dl Dr. Botiș, căruia îi strigăm din inimă să trăiască! dinpreună cu Dnii: A Crisan dir. liceului Moise Nicoară vicepreședinte, T. Mager prof. secretar, A. Hulbăr casier și A. Vlad (Taichi) col. inv. controlor.

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onoratiului public și autorităților bisericrești, că în Arad, str. Dorobanților Nr. 41 (școala confesională) am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; construiesc orice planuri de casă, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai de departe execuționări de tofelul de lucrări de zidiri, și întreprind tofelul de lucrări tehnice, clădiri etc. — Cu stimă: Teodor Cioban, arhitect.